

Sygn. akt II UK 720/15

POSTANOWIENIE

Dnia 15 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku I. C., G. D. , J. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o przeniesienie odpowiedzialności za długi składkowe na członków zarządu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 listopada 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy I. C. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 17 czerwca 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 czerwca 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację I. C. od wyroku z dnia 25 kwietnia 2014 r., którym Sąd Okręgowy w P. oddalił jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 18 grudnia 2009 r., stwierdzającej, że - jako członek zarządu M. Spółdzielni Pracy w Ś. - odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z tym podmiotem i pozostałymi członkami zarządu za zaległości powstałe z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W skardze kasacyjnej odwołujący się zarzucił: I. naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie: 1) art. 1 w związku z art. 476 § 2 pkt 1 i art. 2 § 1 k.p.c. w związku z art. 83 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa) przez odmowę rozpoznania zarzutów dotyczących

naruszenia przez organ rentowy przy wydawaniu decyzji przepisów postępowania administracyjnego, które to naruszenie mogło doprowadzić do uznania, że ze względu na wydanie decyzji w 2010 r. (a nie w 2009 r.) zobowiązanie skarżącego jako osoby trzeciej odpowiadającej za składki spółdzielni nie powstało; 2) art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacji i rozpoznanie zarzutów, których apelujący w ogóle nie podnosił; 3) art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez brak wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia; 4) art. 381, art. 227 w związku z art. 391 § 1 oraz art. 232 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez brak uwzględnienia zgłoszonych w apelacji oraz na rozprawie apelacyjnej wniosków dowodowych na okoliczności mające istotne znaczenie dla sprawy oraz przez odmowę ich uwzględnienia, pomimo tego że potrzeba powołania nowych faktów i dowodów wyniknęła po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji i nie miała związku z opiniami biegłych; II. naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 177 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie 4 listopada 1950 r. przez ich niezastosowanie i odmowę całościowego rozpatrzenia sprawy wskutek braku rozpatrzenia zarzutów dotyczących naruszenia przepisów postępowania administracyjnego, co doprowadziło do zamknięcia skarżącemu drogi do sądu; 2) art. 116a w związku z art. 116 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i art. 32 ustawy systemowej przez błędną wykładnię i uznanie, że skarżący ponosi odpowiedzialność jako osoba trzecia za składki niezapłacone przez Spółdzielnię Pracy „M.” mimo braku szkody po stronie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; 3) naruszenie art. 24 ust. 5d ustawy systemowej oraz art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przez ich niezastosowanie, chociaż w chwili wyrokowania przez Sąd odwoławczy upłynął okres pięciu lat, liczonych od końca roku kalendarzowego, w którym została wydana zaskarżona decyzja, a także naruszenie art. 24 ust. 4 ustawy systemowej przez jego błędne zastosowanie wskutek wadliwego podciągnięcia ustalonego stanu faktycznego pod przepis prawny i wadliwie określenie skutków prawnych wynikających z tego przepisu.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia i przekazanie Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono potrzebą wykładni art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 177 Konstytucji RP w związku z art. 1, art. 476 § 2 pkt 1 i art. 2 § 1 k.p.c. w zakresie pozwalającym na rozstrzygnięcie istotnego zagadnienia prawnego: „czy sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, jako sąd powszechny, w sprawie [z] odwołania od decyzji organu rentowego, która jest sprawą cywilną na podstawie art. 1 k.p.c. w zw. z art. 476 § 2 pkt 1 k.p.c. i zachodzi w niej droga sądowa na podstawie art. 2 § 1 k.p.c., jest uprawniony i zobowiązany, mając na względzie przepisy art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 177 Konstytucji RP, do kontroli tych naruszeń przepisów postępowania administracyjnego, popełnionych w trakcie postępowania przed organem rentowym, które: 1) nie dają podstawy do stwierdzenia nieważności decyzji na podstawie art. 156 § 1 k.p.a. oraz 2) mogą prowadzić bezpośrednio do powstania u odwołującego się od decyzji materialnoprawnych skutków w postaci jego odpowiedzialności (np. jako osoby trzeciej odpowiadającej za składki ZUS) - w sytuacji, gdy decyzja administracyjna nie jest dotknięta wadami, które godzą w samą jej istotę jako aktu administracyjnego”.

Skarżący wskazał na orzeczenia Sądu Najwyższego, z których wynika, zdaniem skarżącego, że w wypadkach innych wad decyzji administracyjnej, niż te, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego jako przedmiotu odwołania, konieczne jest wszczęcie odpowiedniego postępowania administracyjnego w celu stwierdzenia nieważności decyzji i wyeliminowania jej z obrotu prawnego, czego nie może uczynić sąd powszechny. W ocenie skarżącego, w stanie faktycznym sprawy powstaje istotna wątpliwość, w jaki sposób skarżący może bronić się przed takim naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, którego skutkiem będzie nieistnienie materialnoprawnego obowiązku skarżącego, jeśli jednocześnie naruszenie tych przepisów nie mieści się w koncepcji tzw. bezwzględnej nieważności decyzji, a ponadto nie spełnia przesłanek do stwierdzenia nieważności tej decyzji w trybie art. 156 § 1 k.p.a.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniające wnioski o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie

zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wbrew twierdzeniom skarżącego, formułowane przez niego wątpliwości zostały już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W przywołanej przez skarżącego uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23 marca 2011 r., I UZP 3/10 (OSNP 2011 nr 17-18, poz. 233) oraz w postanowieniu z dnia 15 września 2011 r., II UZP 8/11 (OSNP 2012 nr 19-20, poz. 252) stwierdzono, że zasada rozstrzygania przez sąd w postępowaniu cywilnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych o prawach lub obowiązkach stron na podstawie przepisów prawa materialnego oznacza, iż indywidualna norma prawna zawarta w orzeczeniu sądu ma charakter materialny, ustalający treść indywidualnego stosunku prawnego ubezpieczenia społecznego. Sąd dokonuje merytorycznej, a więc uwzględniającej przepisy prawa materialnego, kontroli prawidłowości decyzji organu rentowego, natomiast jej wady wynikające z naruszeń przepisów postępowania przed tym organem, pozostają zasadniczo poza zakresem jego rozpoznania. Orzeczenie takie powinno wskazywać w swojej podstawie na właściwe przepisy prawa materialnego i wyjaśniać merytoryczną przyczynę rozstrzygnięcia w nawiązaniu do sformułowanych w nich warunków nabycia prawa lub nałożenia obowiązku. W wyroku z dnia 21 stycznia 2013 r., II UK 164/12 (OSNP 2013 nr 21-22, poz. 261) wyjaśniono, że podstawą rozstrzygnięcia sądowego mogą być tylko przepisy prawa materialnego (i ewentualnie postępowania cywilnego), a nie przepisy procedury administracyjnej, jednakże przy uwzględnieniu konieczności wyjaśnienia, czy nie zachodzą określone w Kodeksie postępowania administracyjnego przyczyny stwierdzenia nieważności decyzji, np. czy decyzja ostateczna Zakładu wydana została z rażącym naruszeniem prawa (art. 156 § 1 pkt 2) lub zawiera wadę

powodującą jej nieważność z mocy prawa (art. 156 § 1 pkt 7). Powoduje to konieczność rozpoznania przez sąd istoty sprawy, jaką jest w istocie materialnoprawne żądanie strony stwierdzenia nieistnienia zobowiązania powstałego wskutek wydania przez organ rentowy wadliwej decyzji (np. nałożenia nią przedawnionych obowiązków). Tożsamy pogląd wyrażono również, między innymi, w wyroku z dnia 8 stycznia 2014 r., II UK 242/13 (LEX nr 1415119).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.